

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

©2025 РОЗИТ Т. В., ШАВРІНА Ю. В.

УДК 657.37
JEL: M21; M41; Q01

Розіт Т. В., Шавріна Ю. В. Організаційно-методичні засади складання інтегрованої звітності підприємства

Метою статті є обґрунтування організаційно-методичних засад формування інтегрованої звітності підприємства в умовах посилення вимог до прозорості, підзвітності та врахування нефінансових факторів сталого розвитку. У роботі розкрито еволюцію підходів до інтегрованої звітності, уточнено її економічну сутність через концепцію множинного капіталу (та показано відмінності від традиційної фінансової звітності з позицій інформаційної цінності, стратегічної орієнтації та прозорості). На основі узагальнення міжнародних ініціатив і стандартів, таких як IIRC, GRI, TCFD, CSRD, ISSB/IFRS S1–S2, SASB, систематизовано вимоги до змісту та структури інтегрованої звітності, визначено роль ESG-підходу як аналітичної рамки оцінки стійкості бізнесу. Запропоновано методологічну схему підготовки інтегрованої звітності, що включає послідовні етапи: визначення суттєвих тем, ідентифікацію зацікавлених сторін та їх інформаційних потреб, організацію збору та верифікації ESG-даних, узгодження показників із міжнародними стандартами GRI, SASB, IFRS S1/S2, а також формування аналітичної частини звіту на основі концепції шести видів капіталу. Сформовано критерії оцінки якості інтегрованої звітності, які охоплюють повноту та збалансованість розкриття економічних, екологічних і соціальних аспектів, наявність GRI Content Index, прозорість і зіставність показників у динаміці, інтеграцію ESG-факторів у бізнес-модель, стратегію, систему ризик-менеджменту та корпоративне управління, а також наявність зовнішньої або внутрішньої верифікації даних. Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання запропонованої методологічної схеми та критеріїв оцінки якості інтегрованої звітності для вдосконалення внутрішніх процедур українських підприємств і підвищення рівня довіри з боку стейкхолдерів у контексті вимог сучасних стандартів сталого розвитку.

Ключові слова: інтегрована звітність, фінансова та нефінансова звітність, ESG-підхід, міжнародні стандарти GRI, міжнародні стандарти IFRS, якість розкриття інформації.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 28.

Розіт Тетяна Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: tvrozit@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8846-7590>

Шавріна Юлія Віталіївна – студентка, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: shavrinajulya03@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4993-7502>

UDC 657.37
JEL: M21; M41; Q01

Rozit T. V., Shavrina Yu. V. The Organizational and Methodological Foundations for Preparing Integrated Corporate Reporting

The aim of the article is to substantiate the organizational and methodological foundations for forming integrated corporate reporting amid increasing demands for transparency, accountability, and the consideration of non-financial factors of sustainable development. The article outlines the evolution of approaches to integrated reporting, clarifies its economic essence through the multiple capital conception (and highlights differences from traditional financial reporting in terms of informational value, strategic orientation, and transparency). Based on the synthesis of international initiatives and standards such as IIRC, GRI, TCFD, CSRD, ISSB/IFRS S1–S2, SASB, the requirements for the content and structure of integrated reporting are systematized, and the role of the ESG approach as an analytical framework for assessing business sustainability is defined. A methodological framework for preparing integrated reporting has been proposed, which includes the sequential stages of: identifying material topics, identifying stakeholders and their information needs, organizing the collection and verification of ESG data, aligning indicators with international standards GRI, SASB, IFRS S1/S2, and developing the analytical part of the report based on the conception of six types of capital. Criteria for assessing the quality of integrated reporting have been established, covering the completeness and balance of disclosure of economic, environmental, and social aspects, the availability of a GRI Content Index, transparency and comparability of indicators over time, integration of ESG factors into the business model, strategy, risk management system, and corporate governance, as well as the presence of external or internal data verification. The practical significance of the obtained results lies in the potential to use the proposed methodological framework and quality assessment criteria for integrated reporting to enhance the internal procedures of Ukrainian enterprises and increase stakeholder trust in the context of the requirements of modern sustainable development standards.

Keywords: integrated reporting, financial and non-financial reporting, ESG approach, GRI international standards, IFRS international standards, quality of information disclosure.

Fig.: 2. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 28.

Rozit Tetiana V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Statistics, Accounting and Audit, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: tvrozit@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8846-7590>

Shavrina Yuliia V. – Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: shavrinajulya03@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4993-7502>

Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються зростанням вимог до прозорості, підзвітності та врахування нефінансових факторів, що впливають на стійкість бізнесу, тому традиційна фінансова звітність вже не забезпечує повного уявлення про результати та перспективи діяльності компанії. У відповідь на ці виклики інтегрована звітність стала важливим інструментом комплексного розкриття інформації, поєднуючи фінансові показники зі стратегічними, екологічними, соціальними та управлінськими аспектами, які формують довгострокову цінність підприємства.

Незважаючи на значний міжнародний досвід і наявність авторитетних стандартів IIRC, GRI, TCFD і CSRD, в Україні процес формування інтегрованої звітності все ще потребує методичного узгодження, розробки внутрішніх процедур збору ESG-даних і вдосконалення організаційного забезпечення. Це зумовлює актуальність дослідження організаційно-методичних засад складання інтегрованої звітності для підвищення прозорості, довіри та ефективності управління підприємствами.

Питання проблем і шляхів удосконалення інтегрованої звітності (ІЗ) на загальнонаціональному та місцевому рівнях стабільно залишалися у фокусі як науки, так і практики. Так, питанням ІЗ присвячені праці таких учених: Безверхий К. В. [2–4], Воскало В., Воскало Н. [5], Гриценко О. І. [8], Король С. Я. [9; 10], Костирко Р. О. [11; 12], Кравченко О. В., Овчарова Н. В. [13], Лугова О. І. [14; 19], Малишкін О. І., Шуляренко С. М., Ярмоліцька О. В. [16], Нестеренко О. О. [17; 18], Потриваєва Н. В., Лугова О. І., Вишинська Г. М. [19], Проданчук М. Н. [20], Шигун М. М., Давидюк Т. В. [22], Янчева Л. М., Крутова А. С., Нестеренко О. О. [23] та інші. Варто відзначити, що на міжнародному рівні вже накопичено значний досвід і напрацьовано стандарти та рекомендації з даної тематики. Водночас окремі питання, пов'язані з удосконаленням методичного та організаційного забезпечення подальшого впровадження інтегрованої звітності в Україні, залишаються недостатньо опрацьованими.

Інтегрована звітність виникла як відповідь на зростаючу потребу в більш комплексному висвітленні діяльності компаній. Глобальні фінансові кризи початку XXI століття висвітлили обмеженість традиційної фінансової звітності та стимулювали пошук нової моделі корпоративної звітності. Зокрема, у корпоративних звітах бракувало інформації про ризики бізнесу, стратегію розвитку, довгострокову стійкість, використання природних ресурсів та соціальні аспекти діяльності [1]. Таке положення привело до появи інтегрованої звітності як інноваційного підходу, покликаного об'єднати

фінансові та нефінансові показники в єдиній звітності компанії.

Економічна сутність інтегрованої звітності полягає в тому, що вона фокусується на здатності бізнесу створювати стійку цінність для різних зацікавлених сторін на основі всіх релевантних ресурсів та факторів. Такий підхід ґрунтується на концепції множинного капіталу підприємства, а саме: інтегрована звітність розглядає фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний і природний капітали як взаємопов'язані складові успіху (*табл. 1*).

Як видно з *табл. 1*, концепція множинного капіталу відображає системне бачення ресурсів підприємства, де фінансові показники розглядаються лише як одна з ланок створення вартості. Взаємозв'язок між шістьма видами капіталів забезпечує цілісність бізнес-моделі, дозволяючи оцінити не лише економічну, а й соціальну, інтелектуальну та екологічну ефективність компанії. Такий підхід сприяє переходу від короткострокової фінансової звітності до інтегрованої оцінки стійкості розвитку та довгострокової цінності бізнесу.

Через призму цих «капіталів» інтегрована звітність відображає, як компанія використовує та поповнює ресурси, взаємодіє із суспільством і довкіллям, та як це впливає на її довгострокову економічну вартість. Інтегрована звітність, таким чином, розкриває справжні драйвери вартості бізнесу, багато з яких залишаються «невидимими» у традиційній фінансовій звітності. Отже, інтегрована звітність прагне заповнити цей інформаційний розрив, висвітлюючи нефінансові аспекти, що суттєво впливають на вартість і перспективи компанії. Порівняльну характеристику фінансової та інтегрованої звітності представлено в *табл. 2*.

Таким чином, інтегрована звітність відрізняється від традиційної тим, що поєднує фінансові результати з нефінансовими факторами, які визначають потенціал підприємства у створенні вартості в майбутньому. Її головна перевага полягає у взаємозв'язку між стратегією, ризиками та використанням ресурсів, що забезпечує більш глибоке розуміння діяльності компанії для інвесторів, партнерів та суспільства. Такий підхід сприяє підвищенню прозорості, довіри та інвестиційної привабливості, а також формує базу для ефективного стратегічного управління в контексті сталого розвитку.

Інтегрована звітність стала відповіддю на виклик поєднання фінансової та нефінансової інформації в єдиному звіті, що відображає цінність бізнесу в довгостроковій перспективі. Протягом останніх десятиліть з'явилися кілька ключових ініціатив

Складові множинного капіталу підприємства в концепції інтегрованої звітності

Вид капіталу	Сутність	Приклади показників	Вплив на створення вартості
Фінансовий капітал	Грошові ресурси, доступні підприємству для використання у виробництві товарів чи наданні послуг	Власний капітал, кредити, інвестиції, дивідендна політика, структура фінансування	Забезпечує фінансування операційної та інвестиційної діяльності, впливає на ліквідність і стійкість бізнесу
Виробничий капітал	Фізичні об'єкти, необхідні для виробничих процесів	Основні засоби, обладнання, технологічні потужності, IT-інфраструктура	Визначає ефективність виробництва, рівень собівартості, якість продукції
Інтелектуальний капітал	Нематеріальні активи, знання, патенти, технології, бренди	Патенти, торговельні марки, база знань, IT-рішення, інновації	Підвищує конкурентоспроможність і сприяє довгостроковому розвитку
Людський капітал	Компетенції, досвід, мотивація працівників, корпоративна культура	Рівень кваліфікації, навчання, плинність кадрів, задоволеність персоналу	Визначає продуктивність, інноваційність і якість управління
Соціальний і репутаційний капітал	Взаємовідносини із зацікавленими сторонами, імідж і довіра	Репутаційні індекси, участь у програмах КСВ, партнерства, рівень довіри суспільства	Формує стабільність бізнесу, підтримку інвесторів і клієнтів
Природний капітал	Природні ресурси, які підприємство використовує або на які впливає	Земля, вода, енергія, кліматичні фактори, утилізація відходів	Забезпечує сталість діяльності, впливає на екологічну ефективність і репутацію компанії

Джерело: складено авторами на основі [26].

і стандартів, які сформувавши сучасний підхід до інтегрованої звітності. До них належать Міжнародна рада з інтегрованої звітності (англ. *International Integrated Reporting Council – IIRC*), Глобальна ініціатива зі звітності (англ. *Global Reporting Initiative – GRI*), Рекомендації робочої групи з розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом (англ. *Task Force on Climate-related Financial Disclosures – TCFD*) і Директива ЄС щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку (англ. *Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD*). Розглянемо сутність та історію кожного з цих стандартів, їх еволюцію та сучасну роль, а також проаналізуємо взаємозв'язок між ними в контексті інтегрованої звітності.

Ініціативи у сфері інтегрованої та сталості звітності виконують різні, але взаємодоповнювальні функції. IIRC сформувала концептуальні засади інтегрованої звітності, запропонувавши принципи стратегічної орієнтації, моделі капіталів та взаємозв'язку фінансових і нефінансових факторів. Центральним документом організації став Міжнародний стандарт інтегрованої звітності – *International <IR> Framework*, який визначив струк-

туру, принципи та вимоги до формування інтегрованого звіту. У 2021 році ця рамка була оновлена й адаптована до сучасних вимог сталого розвитку, а її положення стали методологічною основою для формування нових міжнародних стандартів ISSB. У 2023 році ISSB оприлюднила два ключові стандарти – IFRS S1, що встановлює загальні вимоги до розкриття інформації щодо сталого розвитку, та IFRS S2, який деталізує методику розкриття кліматичних ризиків і можливостей, інтегруючи підходи TCFD і забезпечуючи глобальну порівнянність ESG-даних [26].

GRI забезпечила деталізовану систему показників сталого розвитку, орієнтовану на оцінку фактичного впливу компанії на економіку, довкілля та суспільство. Базовим документом є GRI Standards, які складаються з модулів загальних вимог (GRI 1–3) і тематичних стандартів щодо економічних, екологічних і соціальних аспектів (серії 200, 300 та 400). Важливим доповненням є GRI Content Index, що забезпечує уніфікований формат подання показників та полегшує їх перевірку, порівняння і зовнішню верифікацію [6].

Порівняльна характеристика фінансової та інтегрованої звітності

№ з/п	Критерій	Фінансова звітність	Інтегрована звітність	Аналітична перевага інтегрованої звітності
1	Нормативна база	Ґрунтується на МСФЗ або НП(С)БО, спрямована на достовірність фінансових результатів	Базується на Міжнародній концепції інтегрованої звітності (IIRC/IFRS) та стандартах GRI, SASB, TCFD	Враховує не лише фінансові, а й стратегічні, соціальні, екологічні аспекти діяльності
2	Склад показників	Лише фінансові показники (прибуток, активи, зобов'язання)	Фінансові та нефінансові показники (сталій розвиток, інновації, людський капітал)	Забезпечує цілісне розуміння результатів і впливу компанії
3	Обов'язковість подання	Є обов'язковою для всіх підприємств відповідно до законодавства	Добровільна або рекомендована форма звітності (у ряді країн – регламентована для публічних компаній)	Свідчить про відкритість і соціальну відповідальність бізнесу
4	Орієнтація в часі	Переважно минулі результати діяльності	Спрямована на майбутнє: стратегічні цілі, ризики, можливості	Підвищує прогностичну та аналітичну цінність звітності
5	Об'єкт аналізу	Фінансовий капітал	Усі шість видів капіталу: фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціальний, природний	Дає змогу оцінити взаємозв'язки між різними ресурсами компанії
6	Прозорість	Обмежене коло користувачів, орієнтація на інвесторів та податкові органи	Високий рівень прозорості, орієнтація на всіх стейкхолдерів	Підвищує довіру суспільства та інвестиційну привабливість
7	Інформаційна цінність	Дає уявлення про фінансовий результат за звітний період	Відображає модель створення цінності, взаємозв'язки між ризиками, стратегією, ресурсами	Формує цілісне бачення бізнес-моделі та факторів сталого розвитку
8	Вектор управління	Тактичний, базується на звітному контролі результатів	Тактичний і стратегічний, підтримує довгострокове планування	Сприяє інтеграції фінансового менеджменту зі стратегією сталого розвитку

Джерело: складено авторами на основі [6; 26].

Рекомендації Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) стали першим глобальним стандартом, що визначив структуру розкриття кліматичних ризиків і можливостей. Основним документом є TCFD Recommendations, які побудовані за чотирма ключовими блоками, а саме: управління, де наведено опис ролі ради директорів та менеджменту в нагляді за кліматичними ризиками; стратегії, що описують аналіз сценаріїв зміни клімату та їхнього впливу на бізнес-модель і фінансові результати; управління ризиками щодо процесів ідентифікації, оцінки та моніторингу кліматичних ризиків та метрик і цілей, тобто конкретні кількісні показники, включно з викидами парникових газів, та планами їхнього скорочення [24].

CSRD, своєю чергою, уніфікувала та підняла ці підходи до рівня обов'язкового регуляторного

стандарту в ЄС, закріпивши принцип подвійної суттєвості та вимогу повного ESG-розкриття за стандартами ESRS.

Варто звернути увагу, що в межах застосування зазначених стандартів важливу роль відіграє концепція оцінки сталості, найпоширенішою формою якої сьогодні є підхід ESG (від англ. *Environmental, Social, Governance*). Абревіатура ESG перекладається як «екологічні, соціальні та управлінські фактори» та відображає три ключові напрями, через які оцінюється стійкість компанії та її здатність створювати довгострокову цінність. На відміну від стандартів звітності, ESG виступає саме аналітичною рамкою, яка визначає, які аспекти діяльності є суттєвими для інвесторів, регуляторів і стейкхолдерів. Концепція охоплює екологічні

показники (викиди, енергоефективність, використання ресурсів), соціальні аспекти (умови праці, охорона здоров'я, різноманіття, вплив на громади) та питання корпоративного управління (структура органів управління, антикорупційні практики, прозорість рішень). Таким чином, ESG формує змістовну основу сталості, тоді як стандарти IIRC, GRI, TCFD та ESRS забезпечують конкретні методики її вимірювання, індикатори розкриття та формальні вимоги до звітності [15].

З урахуванням викладених концепцій та стандартів доцільно перейти до аналізу методологічних підходів формування інтегрованої звітності на рівні підприємства. Саме вони визначають організаційні процедури, послідовність дій і внутрішні механізми, що забезпечують підготовку звіту відповідно до міжнародних вимог.

Організаційна структура процесу підготовки інтегрованої звітності передбачає участь усіх ключових функціональних підрозділів компанії – фінансового, бухгалтерського, інвестиційного, екологічного та відділу сталого розвитку. Центральне місце у процесі займає служба корпоративної звітності, що координує збір, перевірку та узгодження інформації, забезпечує її відповідність міжнародним стандартам.

Процес формування інтегрованої звітності підприємства передбачає системне поєднання фінансової, управлінської, екологічної та соціальної інформації в єдиній структурі корпоративного звіту. Відповідно до підходів, які пропонують дослідники сьогодні, організація цього процесу відбувається у два взаємопов'язані етапи:

1. Підготовка методичної бази для складання інтегрованої звітності.
2. Організація збору інформації та визначення відповідальних осіб за її формування [2].

На *першому етапі* головною метою є створення внутрішньої нормативно-методичної основи, що забезпечує відповідність інтегрованої звітності принципам прозорості, суттєвості та достовірності. До ключових завдань належить розробка облікової політики підприємства з урахуванням потреб складання інтегрованої звітності, визначення періодичності її підготовки, а також формату та змісту звіту. Особлива увага приділяється визначенню суттєвості показників, що мають вплив на створення цінності, та визначенню складу управлінських осіб, відповідальних за підготовку звітних матеріалів.

Другий етап охоплює організацію процесу збору інформації та встановлення процедур взаємодії між підрозділами підприємства. Визначаються межі інтегрованої звітності, звітний період, а та-

кож графік подання інформації для забезпечення своєчасного формування звіту. Підприємство повинно визначити відповідальних осіб за збирання фінансових і нефінансових даних, контролювати достовірність і узгодженість інформації між різними джерелами.

Схематично процес формування інтегрованої звітності представлений на *рис. 1*, де послідовно відображено етапи підготовки, збору, обробки й узагальнення даних, необхідних для створення інтегрованого звіту підприємства.

Після опису загальної двоетапної моделі формування інтегрованої звітності підприємства, наведеної на *рис. 1*, доцільно деталізувати її зміст відповідно до сучасних міжнародних вимог у сфері корпоративної звітності. Якщо двоетапний підхід окреслює організаційно-методичну основу процесу (визначення відповідальних осіб, розроблення облікової політики, встановлення форматів і графіків складання звітності), то в сучасних умовах, з урахуванням вимог Стандартів Глобальної ініціативи зі звітності, Міжнародних стандартів фінансової звітності зі сталого розвитку – IFRS S1 та IFRS S2, розроблених Радою з міжнародних стандартів сталого розвитку, Стандартів Ради зі стандартів бухгалтерського обліку сталого розвитку SASB, а також Директиви Європейського Союзу 2022/2464 про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD), процес підготовки інтегрованої звітності потребує розширеної структуризації. Така деталізація дає змогу поєднати організаційно-методичний рівень із практичним – тобто від процесу планування переходити до вимірювання, верифікації й аналітичного узагальнення ESG-інформації [25; 26].

У цьому контексті запропонована нижче систематизація етапів підготовки інтегрованої звітності розкриває зміст робіт більш комплексно – від визначення суттєвих тем і зацікавлених сторін до формування узгоджених показників за міжнародними стандартами та створення аналітичної частини звіту, що інтегрує вплив підприємства на всі види капіталу. Ключовими етапами підготовки інтегрованої звітності в запропонованій системі є:

1. Визначення суттєвих тем.
2. Ідентифікація зацікавлених сторін і оцінка їхніх інформаційних потреб.
3. Збір і верифікація даних.
4. Підготовка показників за стандартами GRI, SASB, IFRS S1/S2.
5. Формування аналітичної частини звіту та розділів, що висвітлюють вплив діяльності підприємства на всі види капіталу.

Ми узагальнили інформацію щодо етапів підготовки інтегрованої звітності в *табл. 3*.

Етап I. Підготовка методичної бази формування інтегрованої звітності

- Розробка облікової політики для цілей інтегрованої звітності;
- визначення періодичності формування звітності;
- визначення суттєвості показників;
- визначення складу управлінських осіб;
- формування формату та змісту інтегрованого звіту;
- забезпечення достовірності звітних даних

Етап II. Організація збору інформації

- Формування процесу збору інформації;
- визначення меж і звітного періоду інтегрованої звітності;
- розроблення графіка подання інформації;
- координація між підрозділами підприємства;
- узагальнення даних для підготовки звіту

Рис. 1. Етапи формування інтегрованої звітності підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі [2].

Таблиця 3

Методологічна схема підготовки інтегрованої звітності

Етап	Основний зміст	Ключові завдання	Нормативно-методична база	Очікуваний результат
1	2	3	4	5
1. Визначення суттєвих тем	Ідентифікація економічних, екологічних і соціальних аспектів, які мають значний вплив на діяльність підприємства	– Проведення аналізу впливів; – визначення порогів суттєвості; – формування карти матеріальних тем	GRI 3: Material Topics (2021); CSRD (2022/2464/EC); IIRC Framework	Матриця суттєвості
2. Ідентифікація зацікавлених сторін	Визначення груп впливу та оцінка їхніх інформаційних очікувань	– Аналіз зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів; – проведення опитувань або консультацій; – визначення пріоритетів для розкриття інформації	AA1000 Stakeholder Engagement Standard (2015); GRI 2 (General Disclosures)	Перелік ключових стейкхолдерів і карта їхніх очікувань
3. Збір і верифікація даних	Систематизація фінансової та нефінансової інформації для звіту	– Збір даних з внутрішніх систем обліку; – перевірка достовірності; – консолідація показників	ISAE 3000 (Revised); ISO 14064; GRI 302, 305, 403, 405	Підтверджена база ESG-даних
4. Підготовка показників за міжнародними стандартами	Узгодження інформації з вимогами міжнародних рамок стандартів сталого розвитку	– Розрахунок ESG-показників за GRI, SASB, IFRS S1/S2; – забезпечення узгодженості нефінансових і фінансових даних; – формування таблиць GRI Content Index	GRI Standards (2021–2023); SASB; IFRS S1/S2 (ISSB, 2023)	Єдиний набір ESG-показників, придатний для порівняння

1	2	3	4	5
5. Формування аналітичної та змістовної частини звіту	Структурування інтегрованого звіту згідно з концепцією шести видів капіталу	– Аналіз взаємозв'язків між видами капіталу; – підготовка текстових і графічних розділів; – розробка висновків щодо впливу діяльності на стійкість	IIRC Framework (2021); IFRS S1/S2; GRI 1: Foundations	Завершений інтегрований звіт із фінансовою та ESG-інформацією

Джерело: складено авторами на основі [25–28].

Наведена методологічна схема відображає поєднання вимог сучасних міжнародних стандартів та практичних потреб підприємства у формуванні якісної інтегрованої звітності. Визначення суттєвих тем і оцінка очікувань зацікавлених сторін формують змістовний фундамент звіту, адже саме на цьому етапі встановлюється, які аспекти діяльності мають найбільше значення для стійкості бізнесу, його впливу на довкілля, суспільство та економічні результати. Такий підхід відповідає концепції суттєвості, закріпленій міжнародними стандартами GRI, IIRC та ESRS, і забезпечує релевантність інформації, що розкривається. Важливо, що ідентифікація суттєвих тем не є разовим процесом: підприємства повинні регулярно переглядати їх перелік, реагуючи на зміни в регуляторному середовищі, у стратегіях розвитку та очікуваннях стейкхолдерів.

Не менш важливим є етап збору та верифікації даних, який визначає якість, повноту та достовірність майбутньої звітності. Саме на цьому етапі формується цілісна база ESG-даних, що поєднує фінансові, виробничі, екологічні та соціальні показники. Використання міжнародних стандартів верифікації, таких як ISAE 3000 та ISO 14064, дозволяє забезпечити відтворюваність показників і підвищити рівень довіри до інформації з боку зовнішніх користувачів. Крім того, системність збору даних стимулює внутрішній розвиток підприємства, бо вдосконалюються процедури обліку, налагоджується взаємодія між підрозділами, з'являються інструменти для оцінки ефективності управлінських рішень [2].

Наступним кроком є узгодження зібраної інформації з вимогами міжнародних стандартів сталого розвитку, зокрема GRI, SASB та IFRS S1/S2. Кожен із цих стандартів має власну логіку побудови та акценти: GRI орієнтується на оцінку впливів, SASB – на галузеву специфіку, а стандарти ISSB – на надання інвесторам фінансово значимої інформації щодо сталості. Тому підприємство повинно забезпечити гармонізацію різних підходів, обираючи оптимальний набір показників, який відпові-

дає вимогам регуляторів, інвесторів і внутрішніх управлінських потреб. У результаті формується узгоджена система ESG-показників, придатних для аналізу, порівняння та зовнішньої оцінки.

Завершальним етапом є підготовка аналітичної частини інтегрованої звітності, яка поєднує кількісні дані з інтерпретацією впливів, стратегічних рішень та результатів діяльності. На цьому етапі застосовується концепція шести видів капіталу, що дозволяє показати, як ресурси підприємства взаємодіють між собою та формують довгострокову цінність. Аналітичні розділи інтегрованого звіту не лише відображають поточний стан компанії, але й пояснюють, як зміни в ESG-показниках впливають на стратегічні перспективи, конкурентоспроможність і ризики. Такий підхід дає змогу перетворити звіт із набору показників на інструмент комунікації та стратегічного управління [7; 21].

Отже, підготовка інтегрованої звітності – це комплексний процес, який поєднує методи бухгалтерського обліку, нефінансової аналітики, управління ризиками та стратегічного планування. Його успішна реалізація можлива лише за умови системного підходу до визначення суттєвих тем, комунікації із зацікавленими сторонами, верифікації ESG-даних і дотримання міжнародних стандартів GRI, SASB, IFRS S1/S2.

Для оцінки повноти та якості розкриття інформації відповідно до міжнародних стандартів, перш за все, варто розглянути звітність на предмет змістовної насиченості, логічності структури та відповідності вимогам GRI та ESG. Аналіз якості даних передбачає оцінку того, наскільки повно компанія охоплює економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності, чи розкриває суттєві теми, визначені в рамках матриці матеріальності, та чи узгоджує показники між фінансовими та нефінансовими розділами. Важливим критерієм виступає ступінь прозорості: наявність кількісних показників, порівняння з попередніми періодами, пояснення тенденцій та причин змін. Не менш значущою є відповідність формату та змісту вимогам

GRI Standards, включно з наявністю GRI Content Index, що дозволяє оцінити повноту охоплення відповідних тем та індикаторів.

Окрему увагу необхідно приділити відповідності ESG-підходів, які передбачають оцінку не лише впливу підприємства, але й фінансової значущості ризиків і можливостей сталого розвитку. ESG-аналіз орієнтується на якість інтеграції екологічних, соціальних та управлінських факторів у бізнес-модель підприємства, ступінь їх зв'язку зі стратегією, корпоративним управлінням, системою ризик-менеджменту та довгостроковими цілями компанії. У цьому контексті важливим критерієм є здатність підприємства продемонструвати причинно-наслідкові зв'язки між діяльністю, показниками, ризиками та впливами на різні види капіталу, що відповідає вимогам сучасних стандартів GRI, IFRS S1/S2 [21].

Оцінювання якості інформації також включає перевірку її збалансованості, об'єктивності та достовірності: чи подає компанія не лише позитивні досягнення, а й проблемні аспекти; чи містить звіт незалежно підтвержені дані; чи узгоджується надана інформація між різними розділами. Важливо враховувати наявність зовнішньої або внутрішньої верифікації, що значно підвищує довіру до нефінансової інформації та відповідає міжнародній практиці прозорості та сталості звітності. Ми вивели критерії для оцінки якості інформації в інтегрованому звіті на *рис. 2*.

У сукупності ці критерії дозволяють оцінити, наскільки інтегрована звітність підприємства відображає реальний стан діяльності, її стратегічні орієнтири, вплив на економіку, суспільство та довкілля, а також рівень відповідності міжнародним стандартам. Такий підхід забезпечує комплексний погляд на звітність і дає можливість сформулювати об'єктивні висновки щодо її якості та ефективності з позиції стейкхолдерів.

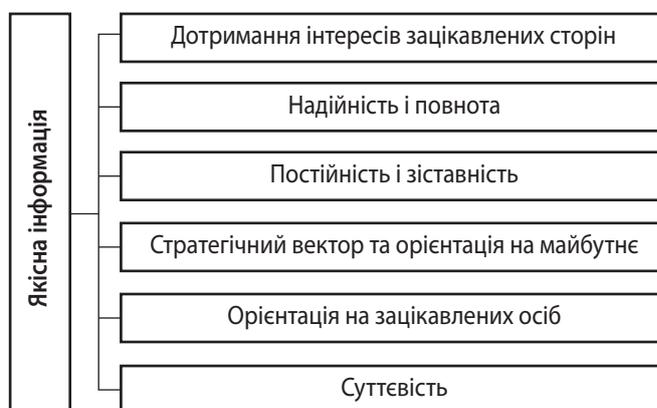

Рис. 2. Якість інформації, що наводиться в інтегрованій звітності

Джерело: складено авторами на основі [9; 22].

ВИСНОВКИ

Сучасна інтегрована звітність – це результат тривалої еволюції стандартів та ініціатив. IIRC внесла концепцію та рамкові принципи, GRI – деталізовані показники сталого розвитку, TCFD – методологію інтеграції кліматичних ризиків, а CSRD закріпила все це на законодавчому рівні в ЄС. Їхня роль сьогодні взаємопов'язана: разом вони сприяють тому, щоб компанії звітували прозоро, всебічно і стратегічно, показуючи як фінансові результати, так і внесок у стійкий розвиток.

Проведене дослідження дозволило узагальнити організаційно-методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства, уточнити її економічну сутність через концепцію множинного капіталу та окреслити відмінності від традиційної фінансової звітності з позицій прозорості, стратегічної орієнтації та інформаційної цінності.

Запропоновано методологічну схему підготовки інтегрованої звітності, що охоплює визначення суттєвих тем, ідентифікацію зацікавлених сторін, збір і верифікацію ESG-даних, узгодження показників із міжнародними стандартами та формування аналітичної частини звіту, створює практичне підґрунтя для вдосконалення внутрішніх процедур українських підприємств.

Сформовані критерії оцінки якості інтегрованої звітності можуть бути використані для діагностики рівня прозорості та зрілості системи корпоративної звітності, а також для підвищення довіри з боку стейкхолдерів.

Подальші наукові та прикладні дослідження доцільно зосередити на галузевій специфіці впровадження інтегрованої звітності, цифрових інструментах збору та верифікації ESG-даних, а також на розробці практичних рекомендацій для українських компаній з урахуванням вимог CSRD та ESRS. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Атамас П. Й., Атамас О. П. Інтегрована корпоративна звітність: проблеми впровадження. *Академічний огляд*. 2015. № 1. С. 78–85. URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2015/1/12.pdf>
2. Безверхий К. В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. *Облік і фінанси*. 2014. № 3. С. 8–14. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/3997/1/20170116_Bezverkhyy_8-14.pdf
3. Безверхий К. В. Інтегрована звітність підприємства: удосконалення організації і методики її складання. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 5. С. 23–28. URL: https://knutd.edu.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/Bezverhiy20150513.pdf
4. Безверхий К. Критичний аналіз недоліків інтегрованої звітності підприємства. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. № 3. С. 126–139. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.03.126>
5. Voskalo V., Voskalo N. Preconditions for Introducing Integrated Reporting as a Tool for Socially Responsible Business in Ukraine. *Economics, Entrepreneurship, Management*. 2016. Vol. 3. No. 2. P. 25–30. DOI: <https://doi.org/10.23939/eem2016.02.025>
6. The global standards for sustainability impacts. GRL. URL: <https://www.globalreporting.org/standards>
7. Усатенко О. В. Гармонізація звітності українських підприємств зі стандартами ESRS як інструмент досягнення цілей сталого розвитку України. *Бізнес Інформ*. 2025. № 1. С. 26–33. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-1-26-33>
8. Гриценко О. І. Тенденції та проблеми формування інтегрованої звітності суб'єктами господарювання. *Молодий вчений*. 2014. № 2. С. 31–34. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cdc9c740-0970-467d-83b5-cc89613ce925/content>
9. Король С. Я. Облікове забезпечення нефінансової звітності. *Бізнес Інформ*. 2017. № 3. С. 346–352. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_3_57
10. Король С. Я., Семенова С. М., Курбет М. А. Упровадження звітності про сталий розвиток в Україні: стан і перспективи в умовах інтеграції. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 294–301. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-294-301>
11. Костирко Р. О. Інтегрована звітність – інструмент соціально відповідального бізнесу. *Часопис економічних реформ*. 2014. № 1. С. 49–54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2014_1_11
12. Костирко Р. О. Інтегрована модель звітності компаній: передумови, принципи, складові. *Економіка України*. 2013. № 2. С. 18–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2013_2_3
13. Кравченко О. В., Овчарова Н. В. Теоретичні та методичні засади формування інтегрованої звітності в Україні. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 6. С. 359–366. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/62.pdf
14. Лугова О. І. Огляд впровадження інтегрованої звітності у світі. *Modern Economics*. 2021. № 27. С. 99–105. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-13)
15. Мазараки А. А., Барабась Д. О. Концепція ESG як основа сталого розвитку підприємств. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2021. № 4. С. 5–18.
16. Малишкін О. І., Шуляренко С. М., Ярмоліцька О. В. Звітність компанії (за міжнародними стандартами та європейськими нормативами) : навч. посіб. Київ : ДУІТ, Видавничий дім «АртЕк», 2020. 380 с.
17. Нестеренко О. О. Інтегрована звітність: теорія, методологія, практика : монографія. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2018. 410 с.
18. Нестеренко О., Кизим А. Передумови і перспективи впровадження інтегрованої звітності в Україні. *Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції* : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса : ОНЕУ, 2023. С. 73–75.
19. Потриваєва Н. В., Лугова О. І., Вишинська Г. М. Становлення і розвиток інтегрованої звітності. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Миколаїв, 20–21 листопада 2019 р.). Миколаїв : МНАУ, 2019. С. 57–61. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7118/1/zbirnyk_tez_20-21_11_19-13.pdf
20. Проданчук М. Інтегрована звітність – інструмент управління підприємством. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 2. С. 24–31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2014_2_5
21. Селецька Д. О. Формування ESG звітності за стандартами GRI: соціальний аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2024. Вип. 3. С. 20–36. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3\(59\)-20-36](https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3(59)-20-36)
22. Шигун М. М., Давидюк Т. В. Корпоративна соціальна звітність як перспектива інформування про людський капітал вітчизняних компаній. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 173–178. URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/eco_2011_1/2011_1/173-178.pdf
23. Янчева Л. М., Крутова А. С., Нестеренко О. О. Інтегрована звітність : навч. посіб. Харків : Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2020. 290 с.
24. 2023 TCFD Status Report: Task Force on Climate-related Financial Disclosures. *FSB TCFD*. 12 October 2023. URL: <https://www.fsb.org/2023/10/2023-tcfd-status-report-task-force-on-climate-related-financial-disclosures/>

25. Global Reporting Initiative (GRI). *GRI Standards 2023*. Amsterdam : Global Sustainability Standards Board, 2023. URL: <https://www.globalreporting.org/standards>
26. International Integrated Reporting Council (IIRC). *The <IR> Framework*. London : IIRC, 2021. URL: <https://www.integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>
27. International Sustainability Standards Board (ISSB). *IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information*. London : IFRS Foundation, 2023. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/>
28. International Sustainability Standards Board (ISSB). *IFRS S2 – Climate-related Disclosures*. London : IFRS Foundation, 2023. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/>

REFERENCES

- Atamas P. Y. & Atamas O. P. (2015). Intehrovana korporatyvna zvitnist: problemy vprovadzhennia [Integrated corporate reporting: implementation problems]. *Akademichnyi ohliad*, 1, 78–85. <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2015/1/12.pdf>
- Bezverkhyy K. V. (2014). Metodychni zasady formuvannia intehrovanoi zvitnosti pidprijemstva [Methodological foundations of forming integrated reporting of the enterprise]. *Oblik i finansy*, 3, 8–14. https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/3997/1/20170116_Bezverkhyy_8-14.pdf
- Bezverkhyy K. V. (2014). Intehrovana zvitnist pidprijemstva: udoskonalennia orhanizatsii i metodyky yii skladannia [Integrated reporting of the enterprise: improving the organization and methodology of its preparation]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 5, 23–28. https://knutd.edu.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/Bezverhyy20150513.pdf
- Bezverkhyy K. (2019). Krytychnyi analiz nedolikhiv intehrovanoi zvitnosti pidprijemstva [Critical analysis of shortcomings of integrated reporting of the enterprise]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, 3, 126–139. <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.03.126>
- FSB TCFD. (2023, October 12). *2023 TCFD Status Report: Task Force on Climate-related Financial Disclosures*. <https://www.fsb.org/2023/10/2023-tcf-status-report-task-force-on-climate-related-financial-disclosures/>
- Global Sustainability Standards Board. (2023). *Global Reporting Initiative (GRI). GRI Standards 2023*. <https://www.globalreporting.org/standards>
- GRI. *The global standards for sustainability impacts*. <https://www.globalreporting.org/standards>
- Hrytsenko O. I. (2014). Tendentsii ta problemy formuvannia intehrovanoi zvitnosti subiektamy hospodariuvannia [Trends and problems of formation of integrated reporting by business entities]. *Molody vchenyi*, 2, 31–34. <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cdc9c740-0970-467d-83b5-cc-89613ce925/content>
- IFRS Foundation. (2023). *International Sustainability Standards Board (ISSB). IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information*. <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/>
- IFRS Foundation. (2023). *International Sustainability Standards Board (ISSB). IFRS S2 – Climate-related Disclosures*. <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/>
- IIRC. (2021). *International Integrated Reporting Council (IIRC). The Framework*. <https://www.integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>
- Korol S. Ya., Semenova S. M. & Kurbet M. A. (2022). Uprovadzhennia zvitnosti pro stalyi rozvytok v Ukraini: stan i perspektyvy v umovakh intehratsii [Implementation of sustainability reporting in Ukraine: state and prospects in terms of integration]. *Biznes Inform*, 1, 294–301. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-294-301>
- Korol S. Ya. (2017). Oblikove zabezpechennia nefinansovoi zvitnosti [Accounting support for non-financial reporting]. *Biznes Inform*, 3, 346–352. http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_3_57
- Kostyrko R. O. (2013). Intehrovana model zvitnosti kompanii: peredumovy, pryntsyipy, skladovi [Integrated model of company reporting: preconditions, principles, components]. *Ekonomika Ukrainy*, 2, 18–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2013_2_3
- Kostyrko R. O. (2014). Intehrovana zvitnist – instrument sotsialno vidpovidalnoho biznesu [Integrated reporting - a tool for socially responsible business]. *Chasopys ekonomichnykh reform*, 1, 49–54. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2014_1_11
- Kravchenko O. V. & Ovcharova N. V. (2016). Teoretychni ta metodychni zasady formuvannia intehrovanoi zvitnosti v Ukraini [Theoretical and methodological foundations of forming integrated reporting in Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo*, 6, 359–366. https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/62.pdf
- Luhova O. I. (2021). Ohliad vprovadzhennia intehrovanoi zvitnosti u sviti [Review of the implementation of integrated reporting in the world]. *Modern Economics*, 27, 99–105. [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-13)
- Malyshkin O. I., Shuliarenko C. M. & Yarmolitska O. V. (2020). *Zvitnist kompanii (za mizhnarodnymy standartamy ta yevropeiskymy normatyvamy): navch. posib.* [Company reporting (according to international standards and European regulations): study guide]. DUIT, Vydavnychiy dim «ArtEk».
- Mazaraki A. A. & Barabas D. O. (2021). Kontseptsiiia ESG yak osnova staloho rozvytku pidprijemstv [ESG concept as a basis for sustainable development of enterprises]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*, 4, 5–18.

- Nesterenko O. O. (2018). *Intehrovana zvitnist: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia* [Integrated reporting: theory, methodology, practice: monograph]. Vydavets Ivanchenko I. S.
- Nesterenko O. & Kyzym A. (2023). *Peredumovy i perspektyvy vprovadzhenia intehrovanoi zvitnosti v Ukraini* [Preconditions and prospects for the implementation of integrated reporting in Ukraine]. Materialy XI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Odesa: ONEU.
- Potryvaieva N. V., Luhova O. I. & Vyshynska H. M. (2019). *Stanovlennia i rozvytok intehrovanoi zvitnosti* [Formation and development of integrated reporting]. nationalni, hlobalizatsiini, yevrointehratsiini aspekty: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii (m. Mykolaiv, 20–21 lystopada 2019 r.). Mykolaiv: MNAU. https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7118/1/zbirnyk_tez_20-21_11_19-13.pdf
- Prodanchuk M. (2014). *Intehrovana zvitnist – instrument upravlinnia pidpriemstvom* [Integrated reporting – a tool for enterprise management]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 2, 24–31. http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2014_2_5
- Seletska D. O. (2024). *Formuvannia ESG-zvitnosti za standartamy GRI: sotsialnyi aspekt* [Formation of ESG reporting according to GRI standards: social aspect]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, 3, 20–36. [https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3\(59\)-20-36](https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3(59)-20-36)
- Shyhun M. M. & Davydiuk T. V. (2011). *Korporativna sotsialna zvitnist yak perspektyva informuvannia pro liudskyy kapital vitchyznianskykh kompanii* [Corporate social reporting as a perspective of informing about human capital of domestic companies]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, 1, 173–178. https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/eco_2011_1/2011_1/173-178.pdf
- Usatenko O. V. (2025). *Harmonizatsiia zvitnosti ukrain-skykh pidpriemstv zi standartamy ESRS yak instrument dosiahnennia tsilei staloho rozvytku Ukrainy* [Harmonization of reporting of Ukrainian enterprises with ESRS standards as a tool for achieving the goals of sustainable development of Ukraine]. *Biznes Inform*, 1, 26–33. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-1-26-33>
- Voskalo V. & Voskalo N. (2016). *Preconditions for Introducing Integrated Reporting as a Tool for Socially Responsible Business in Ukraine*. *Economics, Entrepreneurship, Management*, 2(3), 25–30. <https://doi.org/10.23939/eem2016.02.025>
- Yancheva L. M., Krutova A. S. & Nesterenko O. O. (2020). *Intehrovana zvitnist: navch. posib.* [Integrated reporting: study guide]. Kharkivskyy derzhavnyi universytet kharchuvannia ta torhivli.

УДК 336.743:657

JEL: C80; F31; G28; K22; K34; M41; M42

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-11-386-395>

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ТА СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ГРОШОВО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ: ЗАКОНОДАВЧИЙ, ОБЛІКОВИЙ, ЗВІТНИЙ, ПОДАТКОВИЙ ТА АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТИ

©2025 ОСТАПЕНКО Т. М., КУБЕЦЬКА О. М., БЕССОНОВА С. І., ПАШКЕВИЧ М. С., УСАТЕНКО О. В.

УДК 336.743:657

JEL: C80; F31; G28; K22; K34; M41; M42

Остапенко Т. М., Кубецька О. М., Бессонова С. І., Пашкевич М. С., Усатенко О. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення аудиту та судово-бухгалтерської експертизи грошово-розрахункових операцій в іноземній валюті: законодавчий, обліковий, звітний, податковий та аналітичний аспекти

Об'єктом дослідження є грошово-розрахункові операції в іноземній валюті, включно з їхнім нормативно-правовим регулюванням, методологією бухгалтерського обліку, відображенням у фінансовій звітності, а також контролем через аудит і судово-бухгалтерську експертизу. Метою статті є комплексне дослідження особливостей грошово-розрахункових операцій в іноземній валюті з урахуванням чинного законодавства України, методології бухгалтерського обліку, фінансової звітності, аудиту та судово-бухгалтерської експертизи, що забезпечить виявлення проблем і розробку практичних шляхів удосконалення управління валютними операціями в умовах сучасних економічних викликів. Методологічну основу становлять системний підхід, нормативний аналіз законодавчих і підзаконних актів НБУ (Закон № 2473-VIII, Постанови № 5, № 18), положень НП(С)БО 21 та Плану рахунків, а також методи аудиторського контролю та судово-бухгалтерської експертизи. Результати роботи свідчать, що валютне регулювання в Україні є жорстко регламентованим, а облікова політика підприємства має передбачати альтернативи первісного визнання та розрахунку курсових різниць. Значна проблема виникає в конфліктах між підприємствами та банками через неоднозначне трактування ризиковості та блокування платежів. У фінансовій звітності курсові різниці визнаються залежно від монетарності статей, впливаючи на фінансовий результат і рух грошових коштів. Отримано такі результати: ключовими проблемами є правова невизначеність при фінансовому моніторингу та необхідність забезпечення «превалювання сутності над формою» шляхом належного документального оформлення, яке є єдиною доказовою базою для аудиту та судових спорів. Висновки: досягнення цілей статті дозволяє стверджувати, що ефективне управління валютними операціями можливе лише за умови гармонізації облікової методології, дотримання законодавства та забезпечення прозорості комунікації з банківською системою (необхідно